

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-06-001 097
Бања Лука, 11.04.2007. године

Врховни суд Р.С., у вијећу састављеном од судија Петра Бајића као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Драгослава Лукића као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Б. Д. из Г., кога заступа М. Б. Ш., адвокат из Н. Т., против тужене „С.о.” Д.Д. Ф. С., те умјешача на страни тужене „С.о.” Д.Д.- Ф. Љ., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Б. Л. број Гж-1871/05 од 20.3.2006. године, на сједници одржаној 11.4.2007. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Г. број П-115/03 од 15.7.2005. године обавезана је тужена да тужитељу накнади материјалну штету на име изгубљене зараде за период од 1.8.1990. до 17.11.2003. године у износу од 49.265,79 КМ са законском затезном каматом почев од 15.7.2005. године до исплате, а на име ренте од 17.11.2003. године па убудуће износ од по 123,50 КМ мјесечно, с тим да доспјеле износе плати одједном са законском затезном каматом почев од доспјелости сваког мјесечног износа, те да тужитељу накнади трошкове спора у износу од 4.348,00 КМ са законском затезном каматом почев од 15.7.2005. године до исплате, док је преостали дио тужбеног захтјева одбијен.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. Л. број Гж-1871/05 од 20.3.2006. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена у одбијајућем дијелу, док је жалба тужене уважена и првостепена пресуда у досуђујућем дијелу преиначена тако што је тужбени захтјев одбијен.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права са приједлогом да се та пресуда преиначи.

Тужена је у одговору на ревизију тужитеља оспорила наводе ревизије и предложила да се ревизија одбије.

Ревизија није основана.

У коначно уређеном тужбеном захтјеву тужитељ тражи да му тужена накнади остатак дуга на име нематеријалне штете те материјалну штету на име

изгубљене зараде и мјесечну ренту, све са законском затезном каматом и трошковима спора.

Из чињеничних утврђења садржаних у разлозима нижестепених одлука произилази да је тужитељ повријеђен у саобраћајном удесу 25.9.1987. године, који је скривио осигураник тужене, да је тада рад на радном мјесту возача у „А.“ Г., да је послије повређивања дуго био на боловању те како код њега постоји потпуна неспособност за рад на пословима возача, распоређен је на друге послове и то прво на радно мјесто билетара, а затим на радно мјесто портира, да му је 17.11.2003. године престао радни однос као технолошком вишку, да је пресудом првостепеног суда број П-439/89 од 21.9.1990. године тужитељу досуђена нематеријална штета као и материјална штета по основу туђе помоћи те изгубљене зараде и мјесечна рента, да је тужена исплатила тужитељу износе досуђене овом пресудом и да је пресудом другостепеног суда број Гж-2871/91 од 26.11.1991. године потврђена првостепена пресуда у погледу материјалне штете на име туђе помоћи и изгубљене зараде до 1.9.1990. године, док је та пресуда преиначена у погледу одлуке о нематеријалној штети тако што су досуђени износи повећани, а укинута у погледу одлуке о ренти и камати на досуђени износ изгубљене зараде.

Првостепени суд је изразио правни став да тужитељу припада накнада материјалне штете у облику изгубљене зараде до дана престанка радног односа, јер је плата билетара и портира нижа од плате возача, а од престанка радног односа да му припада новчана рента у висини разлике између плате портира и плате коју би тужитељ остваривао на радном мјесту на коме је радио до штетног догађаја. Истовремено је тај суд закључио да је о захтјеву за накнаду нематеријалне штете правоснажно пресуђено и да тужитељ у суштини тражи накнаду инфлаторне штете обзиром да је износ нематеријалне штете, који је тужитељу досуђен ранијом другостепеном пресудом, због високе инфлације обезвријеђен, па како тужитељ није предложио извођење доказа којим би се утврдила висина инфлаторне штете, тај дио тужбеног захтјева је одбијен.

Насупрот томе, другостепени суд је нашао да тужена није пасивно легитимисана у односу на захтјев за накнаду материјалне штете на име изгубљене зараде и мјесечне ренте, јер су одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању прописана права по основу инвалидности због повреде на раду, а једно од тих права је и право на одговарајуће новчане накнаде, које се остварује у предузећу у којем је радник био запослен у вријеме настанка инвалидности, па је ту накнаду (разлику зараде) тужитељ требао тражити од предузећа у којем је радио. Исто тако другостепени суд сматра да тужена није одговорна што је тужитељу престао радни однос, јер због општепознате економске ситуације су многи радници 2003. године проглашени за технолошки вишак, тако да престанак радног односа тужитеља није у узрочној вези са штетним догађајем за који одговара тужена. Другостепени суд се сагласио са ставом првостепеног суда да тужитељ није доказао чињенице на којима темељи захтјев за накнаду нематеријалне односно инфлаторне штете. На основу тога другостепени суд је судио тако што је у цјелости одбио захтјев тужитеља.

Супротно тврдњама ревизије тужитеља, другостепена пресуда је утемељена на правилној оцјени изведених доказа и правилној примјени

материјалног права, а у њој су дати ваљани и довољни разлози, које као правилне усваја и овај суд.

Одредбом члана 195. став 2. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске", бр. 17/93, 3/96 и 39/03-даље: ЗОО) је прописано да је одговорно лице дужно повријеђеном, који због потпуне или дјелимичне неспособности за рад губи зараду, плаћати одређену новчану ренту као накнаду за ову штету. Међутим, изгубљена зарада се до доношења судске одлуке досуђује у једнократном износу, јер се ти износи могу поуздано утврдити, док се накнада штете за сукцесивно умањење зараде у будућности одређује у облику мјесечне ренте. Ако постоји губитак у заради, он мора бити у узрочној вези са штетниковим понашањем.

Према Закону о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања („Службени лист СФРЈ“ број 23/82, 97/82, 75/85, 8/87, 65/87, 87/89 и 44/90), који је био на снази у вријеме кад се десио штетни догађај, осигураник код кога постоји преостала радна способност (у ту категорију спада тужитељ) има право да буде распоређен на друге одговарајуће послове и право на новчану накнаду у случају мање плате на другом радном мјесту, а та права му мора обезбиједити предузеће у којем је радио у вријеме настанка инвалидности (члан 37. и 38.). Исто прописује и Закон о пензијском и инвалидском осигурању („Службени лист СРБиХ“ број 38/90 и 22/91), а одговарајуће одредбе су садржане и у члановима 88-93 Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“ број 27/93, 14/94, 10/95 и 22/96) те у члановима 75, 78, 95, 97. и 99. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“ број 32/00, 37/01, 32/02, 47/02 и 110/03). Дакле, тужитељ је у смислу цитираних прописа и послје повријеђивања требао остваривати несмањени износ зараде, а уколико му је предузеће у којем је радио та права ускратило, захтјев је требао усмјерити према послодавцу. Надаље, право за случај инвалидности проузроковане повредом на раду остварују се у заједници пензијског и инвалидског осигурања у којој је осигураник био осигуран у часу настанка те повреде (члан 78. Закона о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања). Према томе, потпуно обештећење у случају кад се ради о повреди на раду се постиже примјеном правила која важе у области социјалног односно пензијског и инвалидског осигурања, па је исправно становиште другостепеног суда да тужена није пасивно легитимисана да тужитељу накнади штету у виду изгубљене зараде.

Исто тако, овај ревизијски суд оцјењује да тужитељ није доказао да му је радни однос престао из разлога што је претрпио тјелесну повреду у саобраћајном удесу. Наиме, ако би до проглашења тужитеља за технолошки вишак дошло и да он није претрпио повреду на раду, онда штетни догађај није у узрочној вези са настанком штете. Терет доказивања узрочне везе је на оштећеном, у смислу члана 154. ЗОО. У конкретном случају тужитељ није предложио извођење доказа на ову околност, изузев што је у својству парничне странке изјавио да је његово предузеће примало у радни однос возаче. Међутим, чињеница је да је у вријеме кад је тужитељу као технолошким вишак престао радни однос, то било уобичајена појава без обзира на радно мјесто и стручну спремину запослених, па је тужитељ у смислу члана 123. став 1. у вези члана 7. став 1. Закона о парничном поступку ("Службени гласник Републике

Српске", бр. 58/03, 85/03 и 74/05-даље: ЗПП) био дужан понудити и извести доказе на основу којих би се могло несумњиво утврдити да му не би престао радни однос у случају да је обављао послове возача, што то није учинио. Стога је другостепени суд правилно нашао да захтјев тужитеља за исплату ренте од дана престанка радног односа па убудуће није основан, при чему треба имати у виду одредбе о терету доказивања садржане у члану 126. ЗПП.

Нижестепени судови су правилно одбили захтјев тужитеља за накнаду нематеријалне штете (остатка дуга по овом виду штете). Наиме, пресудама које су раније донесене у овој правној ствари је правоснажно одлучено о захтјеву тужитеља за накнаду нематеријалне штете (члан 196. став 2. ЗПП). Ти судови су правилно закључили да се овај дио тужбеног захтјева уствари односи на накнаду инфлаторне штете. И у том случају је захтјев правилно одбијен обзиром да тужитељ није доказао да је претрпио инфлаторну штету нити је доказао висину те штете. Он је током поступка предложио извођење доказа финансијским вјештачењем, али само ради утврђења износа изгубљене зараде и ренте, док није предлагао да вјештак обрачуна евентуалну инфлаторну штету, па тај доказ није ни изведен.

При таквом стању ствари, и по оцјени овога суда, није погрешно примијењено материјално право када је тужитељ одбијен са тужбеним захтјевом. Другостепена пресуда, према томе, нема недостатке на које указује ревидент, нити оне на које овај суд пази по службеној дужности.

Из тих разлога, а на основу одредби члана 248. ЗПП, ревизија тужитеља је одбијена.

Предсједник вијећа
Петар Бајић